

Terorizmo reprezentacija Bolivude: musulmonės moters įvaizdžio konstravimas filme *Kurbaan*

Santrauka

Šiame straipsnyje yra pateikiama Bolivudo režisieriaus Rensil D'Silva filmo *Kurbaan* (liet. „Pasiukojimas“) hermeneutinė analizė. *Kurbaan* savo neortodoksiniu naratyvu išsiskiria ne tik iš Vakarų medijos produktų, bet ir iš Bolivudo konvencionalaus kino filmų. Bolivudo filmai įprastai vaizduoja Šiaurės Indijos heteroseksualų Hindu vyrą, priklausantį aukštesnei viduriniajai klasei ir kastai, kuris įprastai projektuojamas kaip pavyzdinis pilietis. Khan pastebi, kad idealizuojant hindu vyrą, kaip pavyzdinį pilietį, Bolivudas gana dažnai skleidžia priešiškas pažiūras Islamo ir moterų atžvilgiu. Taip pat neretai Bolivudas atliepia Holivudo orientalistines pažiūras į musulmonus. Tiesa, po Rugsėjo 11-osios įvykių pasirodė keletas neortodoksinių naratyvo filmų, kurių pagrindiniai protagonistai yra musulmonai, bandantys griauti įsišaknijusius stereotipus bei pateikti skirtingas perspektyvas. Kaip pavyzdžius galima paminėti Karan Johar *My Name is Khan* („Mano vardas Khanas“, 2010), Kabir Khan *New York* („Niujorkas“, 2009), kurie aptaria įtampas, atsiradusias po Rugsėjo atakų iš Pietų Azijos musulmonų pozicijų, arba Kunal Kohli *Fanaa* („Sunaikinti meilės“, 2006), Raj Kumar Gumpta Gupta *Aamir* („Amiras“, 2008), kurie išryškina siaubus, musulmonų patiriamus Kašmyre, Irake, Afganistane ir atitrūkdami nuo konvencionalaus kino

naratyvo, pateikia situacijas iš teroristų perspektyvos.

Tarp šių neortodoksinių filmų, galima priskirti ir *Kurbaan*, kurio protagonistai yra musulmonai, tiek vyrai, tiek moterys, didžioji dauguma jų – teroristai, kuriems yra suteikta erdvė racionaliizuoti, paaiškinti ar net savotiškai pateisinti teroristinę elgesį. Tiesa, kas ryškiai išskiria *Kurbaan* iš prieš tai minėtų neortodoksinių naratyvų – tai jo dėmesys musulmonėms moterims bei jų veiksniumi (*agency*). Būtent musulmonės moters ir jos veiksniumo (*agency*) konstravimas ir yra pagrindinė perspektyva, per kurią šiame straipsnyje yra analizuojamas pasirinktas filmas. Režisieriaus pastangos kvestionuoti įsišaknijusį monolitinį musulmonės moters, kaip pasyvios aukos, įvaizdį atsiskleidžia per tris musulmonės moters personažus – *Salma*, *Rehana* ir *Appa*, kurios disponuoja skirtingais veiksniumo lygmenimis. Ir nors filmas iš tiesų neišvengia orientalistinių vaizdinių bei gali būti kritikuojamas dėl to, kad jame pateikiama supaprastinų binarių vaizdinių, kaip antai religingų musulmonių moterų priespauda yra supriešinama su modernia Hindu moterimi ir amerikiete (suprask, šiuolaikine ir mažiau religinga) musulmonė moterimi, tačiau filmas, pateikdamas įvairius musulmonės personažus, su skirtingais veiksniumo (*agency*) lygmenimis,

žiūrovui primena, kad ne visos moterys yra pasyvios aukos, iš kurių atimtas bet kokios veiksnumo (agency) galimybės. *Kurbaan* artikuluoja klausimus, susijusius su mu-

sulmonių moterų daugiasluoksniškumu ir kompleksiskumu ir tuo pačiu, galima sakyti, bando išvengti musulmonių esencializavimo.

Esminiai žodžiai: Bolivudas, terorizmas, musulmonai, moterys, veiksnumas, *Kurbaan*.

Gauta 2014.09.18